

Renata Tomaszewska-Lipiec (ed.) (2013). *Professional education in the context of knowledge based economy*. Bydgoszcz: Wyd. UKW, ss. 213

Nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w 2013 roku ukazała się monografia pod redakcją Renaty Tomaszewskiej-Lipiec *Professional education in the context of knowledge based economy – Edukacja zawodowa w kontekście gospodarki opartej na wiedzy*.

W monografii zaprezentowane zostały pedagogiczne aspekty postrzegania szans i zagrożeń edukacji zawodowej wynikające z rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, podjęte przez autorów z różnych ośrodków naukowych: z Polski (Andrzeja Bogaja, Ryszarda Gerlacha, Renaty Tomaszewskiej-Lipiec, Małgorzaty Bogaj, Elżbiety Sałaty, Anny Pogorzelskiej, Anny Suchorab, Katarzyny Ludwikowskiej, Dominiki Goltz-Wasiucionek, Krzysztofa Symeli, Katarzyny Sławińskiej, Zdzisława Wołka, Bogusława Pietrulewicz, Jerzego Stochmiałka, Łukasza Brzezińskiego); Bułgarii (Krasimira Spirova), a także Ukrainy (Inesy Babenko, Mykołaja Ivanowycha Smetansky'ego, Walentyny Łozowieckiej).

Relacje występujące między edukacją zawodową a gospodarką opartą na wiedzy zostały ujęte w trzech następujących rozdziałach:

1. „Wyzwania cywilizacyjne a edukacja zawodowa”;
2. „Kierunki rozwoju edukacji zawodowej w warunkach nowej gospodarki”;
3. „Edukacja zawodowa dorosłych warunkiem budowania nowej gospodarki”.

W rozdziale pierwszym zamieszczono teksty dotyczące refleksji nad koniecznością zmiany paradygmatu edukacji zawodowej, uwzględniające gospodarczy wymiar zmian cywilizacyjnych i związane z tym wyzwania dla edukacji zawodowej. Miejsce w tym rozdziale znalazły również teksty związane ze zmianą modelu zakładu pracy, barierami i szansami rozwojowymi edukacji zawodowej oraz strukturalno-funkcjonalnym modelem nauczania, stanowiącym wyzwanie dla ekonomii wiedzy w XXI wieku. Rozważania te wyznaczyły kierunek dalszej refleksji podjętej w dwóch kolejnych rozdziałach. Ponadto skłoniły do namysłu nad stanem edukacji zawodowej, jej związkiem z rynkiem pracy, ekonomią oraz społecznymi oczekiwaniami formułowanymi względem niej. Szczególna uwaga została zwrócona na kształt edukacji zawodowej i konieczność zmiany paradygmatu kształcenia zawodowego, jak również na konieczność wprowadzenia zmian w organizacjach gospodarczych. Zmiany te dotyczyć mają m.in. zwiększenia elastyczności zarówno osób funkcjonujących na rynku pracy, jak i podmiotów dających zatrudnienie. Podkreślono ponadto znaczenie współpracy firm działających na lokalnym i międzynarodowym rynku pracy ze szkołami. Tylko współpraca i wymiana doświadczeń umożliwi – zdaniem autorów – zarówno firmom, jak i jednostkom optymalne funkcjonowanie w nieustannie zmieniającej się rzeczywistości. Rozwój elastyczności, kompetencji kluczowych i społecznych

oraz kooperacja stanowią bowiem podstawę szybkiego reagowania na zmiany zachodzące na świecie oraz umożliwiają nie tylko dostosowanie się do wymagań, ale aktywne włączanie się w kształtowanie rzeczywistości edukacyjnej i rynkowej.

Konieczność sprostania tym wyzwaniom wymaga zadbania między innymi o rozwój edukacji zawodowej, ustawiczne doskonalenie zarówno pracowników, jak i organizacji. Te elementy zostały opisane w kolejnych dwóch rozdziałach recenzowanej pracy.

Rozdziałowi zatytułowanemu „Kierunki rozwoju edukacji zawodowej w warunkach nowej gospodarki” poświęcona została najobszerniejsza część publikacji. Zakres tego rozdziału został wyznaczony przez teksty dotyczące przygotowania pedagogiczno-psychologicznego nauczycieli edukacji zawodowej, roli praktyk pedagogicznych w systemie szkoleń zawodowych przyszłych nauczycieli oraz teoretycznych i praktycznych obszarów współpracy szkół zawodowych z pracodawcami. W tej części została również uwzględniona analiza wyborów edukacyjno-zawodowych studentów i aktualnych tendencji rynku pracy. Rozdział ten został także wzbogacony o problematykę badania ścieżek kariery i przydatności zawodowej absolwentów stanowiących podstawę określania efektów kształcenia. Podkreślono ponadto znaczenie e-learningu oraz modułowej koncepcji kształcenia i szkolenia dla edukacji zawodowej. Tę część kończy prezentacja projektu wsparcia rozwoju kompetencji Skills Up prowadzonego w ramach programu Leonardo da Vinci.

Ostatni rozdział został poświęcony edukacji zawodowej dorosłych, stanowiącej czynnik warunkujący budowanie gospodarki opartej na wiedzy. Zamieszczono w nim pięć tekstów naukowych, w ramach których podjęto zagadnienia: ustawicznego kształcenia zawodowego w procesie realizowania biografii zawodowych w przemyśle społeczeństwa wiedzy; uwag metodologicznych dotyczących rozwoju zawodowego w kontekście wymagań globalnych, specyfiki organizacji i perspektywy pracowników; edukacji osób dorosłych w organizacji opartej na wiedzy. Książkę zamykają rozważania poświęcone psychopedagogicznym aspektom rozwoju zawodowego pracowników oraz zarządzaniu wiekiem jako nowym wyzwaniu dla zakładów pracy.

Struktura recenzowanej publikacji jest przemyślana tak, aby prowadzić czytelnika od informacji dotyczących aspektów globalnych związanych z tematem (zmian gospodarczych i wytycznych europejskich oraz ich wpływie na rozwój edukacji zawodowej i ustawicznej edukacji dorosłych) do informacji bezpośrednio związanych z jednostką i jej rozwojem na stanowisku pracy. Poszczególni autorzy zwrócili uwagę na podmiot edukacji zawodowej, jakim jest człowiek i jego holistyczny rozwój: zawodowy, społeczny, psychologiczny i edukacyjny. Te kwestie zostały omówione w sposób szczegółowy zwłaszcza w rozdziale trzecim.

Recenzowana monografia opisana została w trzech wymiarach: teoretycznym, badawczym i praktycznym, co stanowi zaletę publikacji i sprawia, że zainteresować ona może szerokie grono odbiorców, zarówno teoretyków, jak i praktyków, w tym pedagogów, psychologów, doradców zawodowych, osoby zajmujące się przemianami zachodzącymi na rynku pracy, osoby pracujące z młodzieżą oraz zarządzające zasobami ludzkimi. Uwagę czytelnika zwraca także wieloaspektowość w analizowaniu podjętej problematyki, na którą wpływ miało zaangażowanie autorów z różnych ośrodków naukowych, nie tylko polskich. Warto podkreślić, że publikacja została oparta na bogatej literaturze. W bibliografiach do poszczególnych tekstów znajdują się

liczne pozycje zwarte, artykuły oraz dokumenty o charakterze prawnym, co znacząco wpływa na jej wartość merytoryczną.

Monografia pod redakcją Renaty Tomaszewskiej-Lipiec *Professional education in the context of knowledge based economy* stanowi niewątpliwie interesującą pozycję naukową, wpisującą się w subdyscyplinę pedagogiczną – pedagogikę pracy.

Marta Dobrzyńskiak